

Onderwerp	Aanvraag rijksbijdrage voor opsporing en ruiming explosieven WOII - 2024
Portefeuillehouder	De heer M.B. van Esch
Datum raadsvergadering	17 december 2024
Aantal bijlagen	0

Samenvatting

Gemeenten kunnen een rijksbijdrage aanvragen voor de kosten van opsporing, benadering en ruiming van explosieven die zijn achtergebleven na de Tweede Wereldoorlog. Ook in de afgelopen periode is geïnventariseerd waar onderzoek en vervolgacties in de vorm van ruiming van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog noodzakelijk waren, jaarlijks gebundeld in één raadsvoorstel. Een raadsbesluit is een voorwaarde voor een aanvraag bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) om een bijdrage in de werkelijke kosten van detectieonderzoek naar explosieven.

In de afgelopen periode is een ruime hoeveelheid onderzoek verricht, variërend van onderzoek bij het zonnepark Hooibroeken aan de Polderweg bij Oudheusden tot onderzoeken voor de realisering van verschillende woningbouwprojecten. Het voorstel is om een rijksbijdrage aan te vragen voor al deze noodzakelijke onderzoeken voor een bedrag van € 184.438 (68% van € 271.233).

Aanleiding

Gemeenten kunnen bij gebiedsontwikkeling te maken krijgen met het onschadelijk maken van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Zij zijn in zijn algemeenheid bij deze gebiedsontwikkelingen verantwoordelijk voor het opsporen en ruimen van deze explosieven. Een aanvraag om vergoeding van de hieraan verbonden kosten kan met een beroep op de bijdrageregeling 'Kosten en opsporing ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog' worden ingediend bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Hiervoor is een raadsbesluit noodzakelijk.

Feitelijke informatie

Kaders (beleid en wettelijk)

Geregeld doen zich situaties voor waarin van een gemeente wordt verwacht dat zij in actie komt in verband met explosieven uit de Tweede Wereldoorlog:

- bij een spontane vondst van een explosief dat onmiddellijk moet worden geruimd, waarbij tegelijk wordt geverifieerd of nog meer explosieven in de directe omgeving zijn achtergebleven;
- bij voorgenomen grond- en/of baggerwerkzaamheden in een gebied waarvan vermoedens bestaan dat er (resten van) explosieven in de grond zitten;
- bij aanwijzingen dat er explosieven aanwezig zijn op het grondgebied van de gemeente, waarbij geen grond- en/of baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd.

Gemeenten kunnen een rijksbijdrage aanvragen voor de kosten van opsporing en ruiming van deze explosieven. In voorgaande jaren is ook door onze gemeente van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Wij verwijzen u bijvoorbeeld naar uw besluiten van [28 maart 2023](#), [21 december 2021](#) en [19 februari 2019](#). Deze bijdragen hebben we vervolgens ook allemaal gekregen.

Vanaf 1 oktober 2009 is er een bijdrageregeling voor kosten in de opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog die een onderscheid maakt tussen zogenaamde veel gebruikende gemeenten (maatstafgemeenten) en overige gemeenten, aangeduid als vangnetgemeenten. Onze gemeente werd aangemerkt als een vangnetgemeente.

Een bijdrage wordt verstrekt voor de *werkelijk gemaakte* kosten in plaats van de geraamde kosten, zoals dat eerder bij deze regeling het geval was. Hierbij is het van belang dat deze kosten van opsporing en ruiming uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk zijn geweest. Alleen een door een raadsbesluit bekrachtigde opstelling van de kosten is basis voor een bijdrage uit het gemeentefonds. Het percentage van de bijdrage bedroeg 70% en is inmiddels gewijzigd naar 68% van de kosten¹.

Overige informatie

Elk jaar wordt er gemeentebreed geïnventariseerd waar onderzoek naar explosieven uit de Tweede Wereldoorlog noodzakelijk is gebleken. Soms kan worden volstaan met voorbereidend onderzoek, in andere situaties is aanvullend benaderingsonderzoek en ruiming noodzakelijk. Puntsgewijs zijn dit over de afgelopen periode, in aansluiting op de inventarisatie van maart 2023, de volgende onderzoeken met begeleiding in het buitengebied:

- benaderingsonderzoek bij werkzaamheden aan het fietspad Tuinbouwweg voor een bedrag van € 31.146 exclusief btw;
- aanvullend detectieonderzoek baggerwerkzaamheden in de wielen langs de Elshoutse Zeedijk ter hoogte € 8.298 exclusief btw;
- onderzoek en benadering van objecten in Hooibroeken, ter voorbereiding van de aanleg van het zonnepark, voor een totaalbedrag van € 91.695 exclusief btw;
- onderzoek bij de realisatie van de rotonde op de Abt van Engelenlaan voor een bedrag van € 6.661 exclusief btw;
- onderzoek en opsporen van ontplofbare oorlogsresten ter plaatse van de pumptrack en waterberging Nieuwkuijk met een opdrachtwaarde van € 9.088 exclusief btw;
- vooronderzoek voor de dijkverbetering bij Doeveren, waarbij € 6.000 exclusief btw is berekend.

Voor de woningbouwprojecten Steenenburg (afronding), Geerpark, De Grassen, het inbreidingsplan Achter de Wolput, het voorgenomen project van flexwoningen aan de Hoge Heide in Vlijmen zijn de onderzoeks- en opsporingskosten inclusief begeleiding uitgekomen op bedragen van respectievelijk € 27.778, € 15.965, € 18.232, € 39.294 en € 5.264, exclusief btw.

Ten slotte zijn er onderzoekswerkzaamheden verricht, gebonden aan werkzaamheden voor riool- en wegreconstructie in de kern Oudheusden (Christinastraat) en voor rioolgemalen voor respectievelijk € 3.701 en € 8.111 exclusief btw.

Bij de voormelde onderzoeken zijn telkens gecertificeerde bedrijven voor opsporing van conventionele explosieven betrokken.

Afweging

De genoemde gebiedsontwikkelingen zijn zonder uitzondering actueel. De kostenopstellingen sluiten aan op inventarisaties van vorige jaren. Detectieonderzoek en het benaderen van verdachte elementen in het voorbereidende stadium waren ter plaatse noodzakelijk. Wij stellen u dan ook voor een aanvraag om een bijdrage bij het ministerie van BZK in te dienen en daarin de verschillende projecten te melden en te specificeren. De locaties worden daarbij voor het ministerie verduidelijkt op kaart.

¹ In overleg met de VNG wordt over de periode 2021 tot en met 2024 een bedrag van € 0,91 miljoen per jaar aan de algemene uitkering onttrokken in verband met de oprichting van het landelijke kenniscentrum voor gemeenten die te maken hebben met explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. In verband met deze uitname is het vergoedingspercentage van de zogenaamde 'bommenregeling' verlaagd van 70% naar 68%.

Inzet van middelen

De kosten van de historische vooronderzoeken, vervolgonderzoeken en ruiming bij de hiervoor genoemde projecten komen ten laste van de betreffende projecten. De kostenopstellingen sluiten naadloos aan op inventarisaties van vorige jaren.

Op basis van de werkelijke kosten voor detectie, benadering en ruiming komt het totaalbedrag uit op € 271.233 exclusief btw. Uitgaande van de toekenning van de rijksbijdrage van 68% blijft 32% van de werkelijke kosten, te weten € 86.795 voor rekening van de gemeente. Wanneer de rijksbijdrage wordt toegekend, als onderdeel van de meicirculaire 2025, worden de inkomsten ten gunste van de projecten verantwoord.

Risico's

Dit voorstel heeft geen risico's, de kosten worden met de landelijke regeling volgens de daartoe geldende voorwaarden verrekend.

Procedure / vervolgstappen

Als u volgens dit voorstel besluit om de bijdrage aan te vragen, zal het verzoek tot uitkering van de bijdrage voor opsporing en ruiming van conventionele explosieven tijdig worden ingediend bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Voorgenomen besluit

Wij stellen u voor bijgaand besluit vast te stellen.

Het college van Heusden,
de secretaris,

de burgemeester,

mr. H.J.M. Timmermans

drs. W. van Hees

De raad van Heusden in zijn openbare vergadering van 17 december 2024;
gezien het voorstel van het college van 22 oktober 2024;
gelet op de beraadslaging;

b e s l u i t :

- vast te stellen, dat mede op basis van historisch vooronderzoek, de opsporing, detectie en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is gebleken:
 - in het buitengebied van de gemeente Heusden ter hoogte van het fietspad aan de Tuinbouwweg, in de wielen aan de Elshoutse Zeedijk, zonnepark Hooibroeken aan de Polderweg, de rotonde aan de Abt van Engelenlaan, de voorgenomen pumptrackbaan nabij Nieuwkuijk en ter plaatse van de voorgenomen dijkverbetering bij Doeveren;
 - in de woningbouwprojecten Steenenburg, Geerpark, De Grassen, inbreidingsplan Achter de Wolput en de beoogde flexwoningen aan de Hoge Heide in Vlijmen;
 - in de kern Oudheusden (Christinastraat) en ter plaatse van rioolgemalen in diverse kernen van de gemeente Heusden;
- een aanvraag op basis van de bijdrageregeling 'Kosten opsporing en ruiming conventionele explosieven Tweede Wereldoorlog' in te dienen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties betreffende de aan deze opsporing en ruiming verbonden kosten, vastgesteld op € 271.233 exclusief btw.

de griffier,

de voorzitter,

mr. N.M.H.C. Pot-Broos

drs. W. van Hees